

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ МНЕМОТЕХНІКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

METHODS AND TECHNIQUES OF MNEMOTECHNICS AS A TOOL FOR THE SPEECH DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

У статті розглянуто важливість розвитку мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку. Визначено, що сучасна дошкільна педагогіка формується на засадах нових прогресивних концепцій: розширення науково-методичних досягнень, реінтеграція процесу та збагачення змісту освіти; запровадження сучасних технологій та новітніх підходів до організації роботи з дітьми; прогрес педагогічних інновацій різного рівня. Наголошено, що оптимізація педагогічного процесу стосується і мовленнєвого розвитку дітей. Доведено, що використання інноваційних технологій та методик роблять освітній процес інтенсивнішим, цікавішим, а відтак – більш результативним. Простежено, що всі сучасні технології розвитку мовлення дітей дошкільного віку мають у своєму підґрунті традиційні (класичні) методи навчання і виховання дітей дошкільного віку. З опорою на Базовий компонент дошкільної освіти, розкрито поняття «мовленнєвої компетенції» та вказано на її складники. Аналіз наукових досліджень з питань формування мовленнєвої компетенції доводить, що використання наочності, принципу систематизації інформації, формування у дітей дошкільного віку вміння самостійно аналізувати і співставляти, встановлювати смислові зв'язки допомагає дітям краще запам'ятовувати нові знання і вмilo їх використовувати у повсякденному житті. А тому, серед багатьох інноваційних технологій розвитку мовлення, було визначено мнемотехніку, як ефективну технологію розвитку мовлення і пам'яті дітей дошкільного віку. Розкрито поняття «мнемотехніка», як технологія, що спирається на індивідуально-орієнтовне навчання та здоров'язберігаючу технологію. Зазначено, що мнемотехніка почала існувати з часів Давньої Греції, ефективно використовувалась у багатьох сферах життя суспільства і досліджується у працях сучасних вітчизняних науковців з метою впровадження в процес дошкільної освіти. Проаналізовано, які завдання ефективно вирішуються під час використання методів та прийомів мнемотехніки для розвитку зв'язного мовлення з дітьми дошкільного віку. Вказано основні педагогічні умови ефективного використання мнемотехніки для розвитку мовлення дітей дошкільного віку. У статті представлено основні методи та прийоми мнемотехніки, що сприяють розвитку мовлення дітей, детально описано приклади використання таких прийомів.

Ключові слова: мнемотехніка, методи і прийоми мнемотехніки, інноваційні технології, розвиток мовлення, мовленнєва компетентність, дошкільний вік.

The article considers the importance of the development of speech competence of preschool children. It was determined that modern preschool pedagogy is formed on the basis of new progressive concepts: expansion of scientific and methodical achievements, reintegration of the process and enrichment of the content of education; introduction of modern technologies and the latest approaches to the organization of work with children; the progress of pedagogical innovations of various levels. It is emphasized that the optimization of the pedagogical process also applies to children's speech development. It has been proven that the use of innovative technologies and methods make the educational process more intensive, interesting, and therefore more effective. It has been observed that all modern technologies for the development of speech of preschool children are based on traditional (classical) methods of teaching and educating preschool children. Based on the Basic component of preschool education, the concept of "speech competence" is revealed and its components are indicated. The analysis of scientific studies on the formation of speech competence proves that the use of visualization, the principle of information systematization, the formation of preschool children's ability to independently analyze and compare, establish semantic connections, helps children better remember new knowledge and skillfully use it in everyday life. And therefore, among many innovative technologies for the development of speech, mnemonics were identified as an effective technology for the development of speech and memory of preschool children. The concept of "mnemonics" is revealed as a technology based on individual orientation training and health-preserving technology. It is noted that mnemonics began to exist since the time of Ancient Greece, were effectively used in many spheres of social life and are studied in the works of modern domestic scientists with the aim of introducing them into the process of preschool education. It has been analyzed which tasks are effectively solved when using mnemonics methods and techniques for the development of coherent speech with preschool children. The main pedagogical conditions for the effective use of mnemonics for the development of the speech of preschool children are indicated. The article presents the main methods and techniques of mnemonics that contribute to the development of children's speech, and examples of the use of such techniques are described in detail.

Key words: mnemonics, methods and techniques of mnemonics, innovative technologies, speech development, speech competence, preschool age.

УДК 373.2.091.322.7:81-028.31
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/53.1.35>

Бобровська Х.В.,
магістрантка факультету соціальної педагогіки і психології
Запорізького національного університету
Самсонова О.О.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Запорізького національного університету
Чорна Г.В.,
викладач кафедри дошкільної та початкової освіти
Запорізького національного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У наш час інформаційний потік, ритм життя і вимоги суспільства невпинно ростуть. Та кількість нової інформації, яку діти споживають щодня через гаджети, часто призводить до соматичних

захворювань і психологічних проблем. Сучасні науковці і педагоги одностайно наголошують на необхідності впровадження методик, які перш за все будуть мати здоров'язберезувальний характер, не будуть порушувати психологічний комфорт дітей

через інформаційне перенасичення. Поряд з цим у сучасному світі почала прогресувати проблема відстороненості дітей дошкільного віку від однолітків і дорослих, небажання спілкуватися, низький рівень словникового запасу, недорозвинення мовлення, недостатній рівень запам'ятовування інформації дітьми. Мовлення – основа комунікації між людьми, засіб пізнання світу, спосіб вираження своїх почуттів та емоцій. Відповідно, чим раніше дитина почне оволодівати навичками зв'язного, правильного мовлення, тим легше їй буде створювати нові соціальні зв'язки, висловлювати свої думки та почуття, ділитися враженнями з іншими.

Первинною ланкою розвитку мовлення дитини є родина, суспільство і дошкільний заклад. Незаперечним фактором формування мовленнєвої компетенції є те, що розвиток мовлення дітей дошкільного віку відбувається під час всього освітнього процесу у закладі дошкільної освіти. У системі дошкільного виховання, під час проведення занять, режимних моментів та виховної роботи, кожен педагог прагне подати інформацію дітям цікаво, нетрадиційно, але в той же час доступно і комфортно. На сучасному етапі у дошкільній педагогіці відбуваються розвиток освіти на засадах нових прогресивних концепцій: розширення науково-методичних досягнень, реінтеграція процесу та збагачення змісту освіти; запровадження сучасних технологій та новітніх підходів до організації роботи з дітьми; прогрес педагогічних інновацій різного рівня. Оптимізація педагогічного процесу стосується і мовленнєвого розвитку дітей. Серед багатьох технологій розвитку мовлення дітей дошкільного віку, особливої уваги заслуговує технологія мнемотехніки, яка спрямована не лише на розвиток мовленнєвої сфери, а й забезпечує розвиток психічних процесів (пам'ять, уява, логічне мислення), формує у дітей вміння самостійної обробки інформації і, що немаловажливо, належить до здоров'язбережувальної технології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку мовлення в дошкільній освіті займалися вчені різних галузей, а саме: лінгвістичної та лінгводидактичної (А. Богуш, О. Білан, М. Вашуленко, Н. Гавриш, Є. Голобородько, В. Захарченко, М. Коніна, К. Крутій, Г. Лопатіна, Н. Луцан, В. Любашина, А. Нікітіна, О. Пометун, О. Саприкіна., Л. Скуратівський, О. Хорошковська та ін.); нейрофізіологічної (Н. Бехтерева, Є. Бойко, О. Лурія та ін.); психологічної та психолінгвістичної (Дж. Брунер, Л. Виготський, Г. Леушина, Л. Калмикова, О. Леонт'єв, Т. Піроженко, Т. Ушакова та ін.). Розглядом нетрадиційних підходів до методики мовленнєвого розвитку дошкільників займалися такі дослідники, як Л. Ворошніна, Н. Гавриш, Л. Гурович, К. Крутій, О. Ушакова та ін.

Питання запровадження мнемотехніки в процес дошкільної освіти цікавило А. Богуш, Т. Б'юзера,

В. Козаренка, Л. Мар'яненко, Л. Соловйової, Г. Чепурного та ін. Вчені-теоретики наголошують на необхідності впровадження засобів мнемотехніки в освітній процес дошкільників, як ефективного методу засвоєння інформації, розвитку пам'яті та формування пізнавальної активності, а, отже, і формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку.

Водночас аналіз наукових теоретичних розвідок свідчать про недостатній рівень дослідження питання розвитку мовлення дошкільників засобами мнемотехніки, невизначеністю педагогічних умов для застосування вищевказаної технології, відсутністю практичних напрацювань використання мнемотехніки у освітньому процесі з метою формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов впровадження та аналіз основних методів і прийомів мнемотехніки, що використовуються для розвитку мовлення дітей передшкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток мовлення – це складний і творчий процес. Проблема питання розвитку мовлення дітей дошкільного віку обумовлена пріоритетними напрямками Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Комплексними заходами щодо всебічного розвитку і функціонування української мови», спрямованими на модернізацію дошкільної освіти, оновлення змісту, вдосконалення форм, методів і технологій навчання дітей рідної мови, розвитку культури мовлення та мовленнєвого спілкування. Державним стандартом, який містить вимоги до рівня розвитку і виховання дитини дошкільного віку та складений на основі чинних законодавчих актів є Базовий компонент дошкільної освіти. Мовленнєвий розвиток починається з народження дитини. На думку психологів, найбільш вдалим є саме дошкільний вік для оволодіння рідною мовою, засвоєння її звукової системи, основних граматичних форм. У старшому дошкільному віці дитина оволодіває не лише діалогічним, а й монологічним мовленням, може самостійно переповісти казку чи якусь подію, розповісти про себе та своє найближче оточення. Також в дошкільному віці дитина засвоює не лише основи мовленнєвої діяльності, а й комунікативні навички. Важливий етап формування мовлення дитини припадає на вік 4-6 років, коли активний словник дошкільників вже великий, вони мають уявлення про предмет, ознаку чи дію, про яку говорять, але часто не вміють вживати слова у правильній формі, узгоджувати рід, число та ін. Такі проблеми прослідковуються через психофізіологічні процеси розвитку дитини середнього та старшого дошкільного віку: образна пам'ять,

знижена увага, низька працездатність, неготовність до виконання одноманітних завдань. Сьогодні ні в кого не викликає сумніву твердження, що сучасна система освіти, як і інші галузі суспільного життя, потребує впровадження новітніх технологій, врахування і використання інноваційних технологій та методик, які дадуть змогу сам освітній процес зробити більш інтенсивним, цікавим, а відтак – більш результативним. Отже, саме інноваційність є головною ознакою сучасного розвитку освітньої галузі, інноваційність, яка передбачає власне її здатність до оновлення, відкритість новому [7, с. 7]. Істотною відмінністю сучасних інноваційних технологій в закладах дошкільної освіти є те, що вони відкриті для майбутнього, націлені на забезпечення всебічного розвитку дитини, мають гуманістичну спрямованість.

Проте варто зазначити, що всі сучасні технології розвитку мовлення дітей дошкільного віку мають у своєму підґрунті традиційні (класичні) методики навчання і виховання дітей дошкільного віку. До таких традиційних методик належать праці Є. Водозової та К. Ушинського, вчення С. Русової («Український дитячий садок»), педагогіка М. Монтесорі («Будинок вільної дитини»), Вальдорфська педагогіка («Вальдорфський дитячий садок»), педагогіка Амонашвілі, педагогічний досвід А. Макаренка, спадщина В. Сухомлинського, розвиваючі ігри Нікітіних, методика навчання дітей раннього віку Глена Домана та ін. [9].

Показники сформованості мовлення дитини на етапі переходу до шкільного життя визначено Базовим компонентом дошкільної освіти У Новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти серед основних компетенцій дитини мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку виокремлено в окремий напрямок. Освітня лінія «Мовлення дитини» є одним із провідних векторів дошкільного розвитку і визначає рівень сформованості культури мовлення та спілкування дитини на етапі вступу до школи, елементарних правил користування мовленням у різних життєвих ситуаціях [1]. Так, за визначенням Базового компонента дошкільної освіти, мовленнєва компетентність – здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність та взаємозумовленість [1, с. 18]. Для формування високого рівня мовленнєвої компетентності важливо використовувати інноваційні педагогічні технології, креативний індивідуально-особистісний підхід у процесі навчання і виховання дошкільників, створювати оптимальні психо-фізіологічні умови розвитку дітей. Саме до таких технологій належить мнемотехніка.

Мнемотехніка (гр. мистецтво запам'ятовувати) – це технологія покращення засвоєння нової інформації через свідоме утворення асоціативних зв'язків за допомогою спеціальних методів та прийомів [10, с. 10].

Вперше мнемотехніка (мнемоніка) згадується у Стародавній Греції. Давні Греки розробили систему, яка допомагала запам'ятовувати, зберігати та відтворювати великий об'єм інформації. Перші знайдені праці з мнемотехніки датуються приблизно 86-82 рр. до н.е. і зустрічаються у роботах Квітіліана і Цицерона. Відомо, що мнемонікою цікавився Арістотель. В Україні перше видання з мнемотехніки належить професору Київської 1-ї гімназії О. Деллену (1859 р.) – «Стисла історія і сьогоднішня позиція мнемоніки». А у 1893 році Н. Слоущ видав книгу «Мнемоніка» [10].

Питання використання мнемотехніки у процесі розвитку мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку досліджується у працях сучасних вітчизняних науковців розкриті у працях А. Богуш, Н. Гавриш, С. Козачук, С. Ладивір, Л. Мар'яненко, Л. Соловійової, Т. Піроженко, Г. Чепурного та ін. Так, на думку доктора педагогічних наук, професора, фахівця з дошкільної педагогіки та лінгводидактики Н. Гавриш, ефективним способом формування системності знань є застосування методу інтелектуальних карт (mind-maps) (прийом мнемотехніки «Розгалуження»). Вона підкреслює, що у системі дошкільної освіти застосування схем, схематичних малюнків не дуже поширено [4, с. 37].

Г. Чепурний, педагог і психолог, автор проєкту «Освітня мнемотехніка», вважає, що «Мнемотехніка дає змогу вільного вибору способів засвоєння нової інформації. Враховуючи особливості сприймання, обробки та відтворення, пропонуються різноманітні методи та прийоми мнемотехніки, що дозволяє індивідуальний підхід до розвитку мнемічних процесів» [11, с. 23].

Отже, мнемотехніку можна розглядати як систему методів і прийомів, котрі забезпечують успішне запам'ятовування, зберігання і відтворення інформації чи знань про об'єкти навколишньої дійсності, розвиток асоціативного мислення, побудови логічних ланцюжків. Під час використання методів та прийомів мнемотехніки для розвитку зв'язного мовлення з дітьми дошкільного віку, ефективно вирішуються такі завдання:

1. Розвиток зв'язного і діалогічного мовлення.
2. Розвиток у дітей вміння за допомогою графічної аналогії, а також за допомогою замісників розуміти і переказувати знайомі казки, заучувати вірші за допомогою мнемотаблиці чи колажу.
3. Вивчення правильної звуковимови, знайомство з літерами.
4. Розвиток у дітей розумової активності, спостережливості, вміння порівнювати та виокремлювати суттєві ознаки.

5. Розвиток психічних процесів: мислення, уваги, уяви, різноманітних видів пам'яті.

Для ефективного впровадження мнемотехніки в освітній процес закладу дошкільної освіти з метою розвитку мовлення дітей дошкільного віку варто створювати оптимальні педагогічні умови для вихованців, що будуть сприяти розвитку їх мовленнєвої активності. До таких педагогічних умов, що сприяють розвитку мовлення дітей засобами мнемотехніки, на нашу думку, належать:

– створення довірливих стосунків між педагогом і дітьми;

– впровадження засобів мнемотехніки у ігровій формі;

– формування пізнавального інтересу дітей під час занять, підгрупової та індивідуальної роботи з дітьми: застосування наочності, використання аналогій та порівнянь, заохочення дітей до пізнання творів літератури і мистецтва, застосування ІКТ.

Педагогічні умови забезпечують психологічний і емоційний комфорт дитини, дають їй змогу сприймати нові знання у вільній формі, підвищують впевненість дошкільника у своїх можливостях. Для ефективного впровадження мнемотехніки з метою розвитку мовлення визначено основні методи і прийоми мнемотехніки, що використовуються для підвищення мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку:

1. Зв'язування;
2. Перетворення;
3. Порядкова система;
4. Підсилення;
5. Збереження [10].

Метод «Зв'язування» – це метод, що передбачає встановлення асоціативних зв'язків між елементами. Для реалізації цього методу нами було використано прийоми «Сюжет», «Римізація», «Послідовні асоціації», «Перша буква».

Приєм «Сюжет» передбачає створення асоціативних зв'язків між елементами шляхом складання розповіді. Ефективно застосовується такий прийом під час вивчення нових слів (запропонувати дитині скласти речення чи розповідь, де використовуються нові слова), запам'ятовування слів під час рухливих ігор, де дія співвідноситься зі словом та інше. Наприклад, прийом «Сюжет» доцільно використовувати при проведенні мовних ігор («Хто де живе», «У кого хто?» «Заміни іншим словом» та ін.); рухливих ігор («Кішка і кошенята», «Врожай», «У ведмедя у бору» та ін.); граматичних вправ («Скажи, що робить»).

Приєм «Римізація» полягає у запам'ятовуванні інформації через використання співзвучних слів. Такий прийом доцільно використовувати під час розучування чистомовок, прислів'їв та приказок, лічилок, коротких віршів чи пісень (наприклад, розучування пісні «Щедра осінь», народної гри

«Коровай», віршів до святкових заходів). Також ефективність використання такого прийому відзначається під час проведення мовних ігор («Добери риму», «Добери слово», «Закінчи речення» та ін.).

Приєм «Послідовні асоціації» подібний до прийому «Сюжет», але використовується для запам'ятовування більшого обсягу інформації, наприклад, для переказу казок, де є чітка послідовність подій («Лисичка і журавель», «Кривенька качечка», «Пан Коцький», «Лисичка-сестричка і сірий вовк»), віршованих творів («Ходить гарбуз по городу»), художніх творів (В. Сухомлинський «Найледачіший у світі кіт», М. Коцюбинський «Про двох цапків», К. Чуковський «Федорине горе»).

Приєм «Перша буква» – це прийом запам'ятовування слів чи виразів через зв'язок з першою буквою (звуком). Для прикладу, за допомогою такого прийому можна вивчити послідовність кольорів веселки («Чапля Осінь Жде Завзято, Буде Сани Фарбувати»).

Метод «Перетворення» спрямований на те, щоб складну інформацію для сприйняття можна було легко запам'ятати і відтворити. Цей метод впроваджений нами прийомами «Аналогія» і «Піктограма».

Приєм «Аналогія» передбачає знаходження спільних властивостей чи ознак між інформаційними одиницями. До кожного слова чи поняття можна дібрати безліч аналогій за різними типами. Існує декілька типів аналогій: за розміром, за кольором, за формою, тематичні аналогії, аналогії за смаком, запахом, тактильними відчуттями, аналогії за рухом та ін. Приєм цікавий тим, що кожна дитина може знайти власну аналогію до того чи іншого слова (руху, явища) і таким чином краще зберегти інформацію у власній пам'яті і відповідно відтворити її за потреби. Наприклад, цей прийом ефективно використовується під час складання та відгадування загадок, складання описових розповідей («Що я знаю про Україну», «Ягоди», «Осінь», «Новий рік до нас прийшов», «Маленька комашка»,), розучування рухливий ігор, танців, розігрування інсценізацій («Перетворення на дику тварину», «Бджілки на галявині», «Біля годівнички») та пантомім («Вередуля», «Кошеня», «Цуценя»), психогімнастичних вправ («Смачні цукерки», «Я і сонечко»), дидактичних ігор («Впізнай на смак (ягоди)», «Покажи, а ми відгадаємо», «Опиши, а ми відгадаємо»), мовних ігор («Знайди спільне», «Якого кольору?», «Ланцюжок слів», «Аналогія», «Четвертий зайвий», «Знайди пару»).

Приєм «Піктограма» передбачає запам'ятовування інформації через схематичне спрощене зображення. На початку роботи педагог пропонує дітям готові піктограми (зображення дорожніх знаків, явищ природи та ін.). У процесі застосування прийому «Піктограма» діти вчать самостійно створювати спрощені знаки.

Використання цього прийому сприяє розвитку творчої фантазії дітей, самостійності, зосередженості. Основними засобами прийому «Піктограма» є мнемокуби, мнемодоріжки та мнемотаблиці. Саме вони допомагають дитині спростити та закріпити отриману інформацію в образах, а потім відтворити її за потреби. Доцільно такий прийом використовувати під час складання описових розповідей предметів чи явищ природи на заняттях з розвитку мовлення та під час складання розповідей за сюжетними картинками (складання описової розповіді за змістом картини «Осінь», «Новий рік до нас прийшов», «Не журися, пташечко, скоро весна», «Професії»), переказу казок за схемами-моделями на заняттях з художньо-мовленнєвої діяльності, вивченні віршів (П. Бондарчука «Їхала зима», М. Стельмаха «Забудько», К Перелісної «В автобусі», та ін.).

Метод «Порядкова система» полягає у запам'ятовуванні і пізнішому відтворенні інформації за порядковим номером, до якого асоціативно підкріплюється певний образ. Ефективним у роботі з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку є прийом «Інтер'єр». Під час використання цього прийому педагог допомагає дітям створити асоціативні зв'язки з предметами знайомого інтер'єру (наприклад, ігрової кімнати), де кожен предмет інтер'єру буде асоціюватися у дитини з інформаційною одиницею. Такий прийом може використовуватись під час вивчення нових слів, певних правил поведінки, алгоритмів дій. Для прикладу, такий метод ефективно використовувати для складання описової розповіді «Мій будинок», «Новий рік до нас прийшов», «Професії», підготовки до сюжетно-рольових ігор «Ляльки йдуть на чаювання», «Допоможемо мамі прибрати у будинку», «Подорожуємо громадським транспортом», «На будівництві» та ін.

Метод «Підсилення» – це метод покращення ефективності сприйняття тієї інформації, що була отримана попередніми методами. Нами було застосовано такі прийоми – «Уособлення», «Небилиця», «Візуалізація».

Прийом «Уособлення» полягає у тому, що неживим явищам надаються ознаки живих істот. Під час використання такого прийому у дітей виникає зацікавленість, інформація у ігровій формі краще фіксується в пам'яті. Такий метод доцільно використовувати під час складання казок (складання казки про птахів взимку, складання ліричної казки за віршем К. Перелісної «Пролісок»), театралізованої діяльності (розігрування вірша «Ходить гарбуз по городу», пальчиковий театр «Ріпка», ляльковий театр «У ведмедика гості»,), сюжетно-рольових ігор («Подорож рідним містом», «У крамниці одягу», «У магазині», «У лікарні»), розігруванні діалогів («Прогулянка до осіннього парку», «Як ми граємось взимку»), розігруванні пантомім.

Прийом «Небилиця» – вигадування подій, яких насправді бути не може. Такий прийом сприяє розвитку фантазії, уяви, креативного мислення. При використанні цього прийому можна легко вивчити назви планет (Мер курей – Меркурій; хлопчик, на ім'я Пітер з прізвиськом Ю – Юпітер; шматочок шоколадного батончика полетів у Космос – Марс та інше).

Прийом «Візуалізація» – важливий прийом для створення психологічного розвантаження і формування відчуття проживання подій. Процес впровадження цього прийому полягає у тому, що педагог пропонує дитині заплющити очі і уявити себе у певній ситуації. Таким чином дитина емоційно переживає перебіг подій, формує власне ставлення. Візуалізація застосовується для складення розповідей-міркувань, вигадування закінчення казки чи оповідання, складання монологічних та діалогічних висловлювань. Також ефективно застосування методу під час психогімнастичних вправ («Я і сонечко», «Сніжинка», «Весняні промінчики»).

Метод «Збереження» застосовується для розвитку розумової діяльності дітей, збільшення тривалості зберігання інформації та відтворення її. Цей метод є завершальним і у роботі з дітьми дошкільного віку найвдаліше, на нашу думку реалізується прийомами «Раціональне повторення» та «Практичне застосування».

Прийом «Раціональне повторення» забезпечує перехід інформації з короткочасної у довгочасну пам'ять. Використання цього прийому полягає у систематичній роботі з дітьми шляхом повторювання (наприклад, використання типових піктограм) для формування стійких емоційних і асоціативних зв'язків.

Прийом «Практичне застосування» передбачає практичне використання інформації у ігровій формі, під час виступів, у життєвих ситуаціях. Такий прийом забезпечує дітям створення ситуацій успіху, підняття рівня самооцінки.

Висновки. У статті розкрито поняття «мовленнєва компетентність», «мнемотехніка», проаналізовано основні методи і прийоми мнемотехніки, що використовуються для розвитку мовлення дітей дошкільного віку, визначено основні педагогічні умови впровадження мнемотехніки в освітній процес закладу дошкільної освіти. Аналіз наукових розвідок з питань інновацій у підході до формування мовленнєвої компетентності дає змогу стверджувати, що питання розвитку мовлення дітей дошкільного віку є актуальним і важливим у сучасній педагогіці. Проведене дослідження методів і прийомів мнемотехніки доводить, що використання технології у різноманітних видах діяльності дітей дошкільного віку може забезпечити ефективність у процесі формування мовленнєвої компетентності. Так, системне використання мнемотехніки забезпечує розширення словникового запасу дошкільників, формує фонетичну культуру мовлення, допомагає

оволодівати інтонаційними засобами виразності, формує граматичну та синтаксичну складові мовлення, активізує розвиток діалогічного та монологічного мовлення, сприяє формуванню комунікативної компетенції дітей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Затверджено наказом МОН № 33 від 12.01.2021. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/nakaz-33-bazovuykomponent-doshk-osv.pdf>
2. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до семи років : монографія. Київ, Слово, 2004. 376 с.
3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : підручник. Київ : Слово, 2015. 704 с.
4. Гавриш Н. В. Інтегровані заняття: Методика проведення. Київ : Шкільний світ, 2007. 128 с.
5. Гавриш Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят : навчально-методичний посібник. Київ : Шкільний світ, 2006. 120 с.
6. Гавриш Н. В. Художня література в освітньому процесі: сучасні технології. *Дошкільне виховання*. 2001. № 2. С. 13–15.
7. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ. : Академвидав, 2015. 304 с.
8. Крутій К. Л., Білан О. І. Використання схем-моделей у лексико-граматичній роботі з дітьми дошкільного віку. Львів : Проман. 1997, 42 с.
9. Пономарьова Г. Ф., Бабакіна О. О., Беляєв С. Б. Нові педагогічні технології. Навчальний посібник. Харків, 2013. 280 с.
10. Чепурний Г. А. Освітня мнемотехніка: навчально-методичний посібник / Г. Чепурний. 3-є вид., оновл. зі змінами та доповн. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 152 с.
11. Чепурний Г. А. «Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти»: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 208 с.